

РОЗВИТОК РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ В УКРАЇНІ DEVELOPMENT OF RESOURCE SAVINGS IN UKRAINE

УДК 338.242

Біла І.С.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри економічної теорії
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова

Красман Н.В.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри економічної теорії
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова

У статті розглянуто сутність, види та напрями ресурсозбереження. Подано систему показників ресурсозбереження та ресурсозберігаючі заходи. Систематизовано основні заходи ресурсозбереження та раціонального використання природних ресурсів у вітчизняній економіці.

Ключові слова: обмеженість ресурсів, ресурсозбереження, раціональне ресурсозбереження, ефективне ресурсозбереження, економія ресурсів, раціональне використання ресурсів, управління відходами, рециклінг, екологізація.

В статье рассмотрены сущность, виды и направления ресурсосбережения. Подано систему показателей ресурсосбережения и ресурсосберегающие меры. Систематизированы основные меры ресурсосбережения и рационального использования

природных ресурсов в отечественной экономике.

Ключевые слова: ограниченность ресурсов, ресурсосбережение, рациональное ресурсосбережение, эффективное ресурсосбережение, экономия ресурсов, рациональное использование ресурсов, управление отходами, рецикллинг, экологизация.

The article deals with the essence, types, and directions of resource conservation. The system of indicators of resource conservation and resource saving measures is presented. The main measures of resource conservation and rational use of natural resources in the national economy are systematized.

Key words: resource constraints, resource conservation, rational resource conservation, efficient resource conservation, resource saving, rational use of resources, waste management, recycling, ecologization.

Постановка проблеми. Нестабільність економічних процесів, залучення у процес виробництва неконтрольованої кількості ресурсів є одними з причин погіршення стану навколишнього природного середовища та умов життя людини, тому на часі створення передумов для переходу до нового рівня ресурсного споживання, який передбачає запровадження ефективних засобів із ресурсозбереження шляхом застосування як ринкових важелів, так і державного регулювання використання природних ресурсів. Саме тому дослідження теоретичних основ ресурсозбереження та прикладних аспектів його розвитку в Україні має особливу актуальність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основам сучасних наукових поглядів стосовно розуміння основ ресурсозбереження присвячено праці вітчизняних учених: І.С. Баландіної, І.П. Вовк, С.В. Войтка, О.А. Гавриша, В.Г. Герасимчука, С.П. Денисюка, М.І. Долішнього, М.З. Згуровського, Н.О. Кондратенко, Г.Г. Савіної, І.М. Сотник, Д.М. Стеценка та ін. Вченими досліджено теоретичні аспекти ресурсозбереження та механізми підвищення його ефективності, розглянуто прикладні аспекти екологізації природокористування та політики ресурсозбереження, підкреслено необхідність правильного поведіння з відходами тощо.

Однак, незважаючи на велику кількість наукових праць та значні досягнення у дослідженні теоретичних засад ресурсозбереження, систематизація заходів ресурсозбереження у вітчизняній економіці потребує подальших пошуків.

Постановка завдання. Мета статті – дослідити теоретичні і практичні аспекти ресурсозбереження та систематизувати заходи ресурсозбереження у вітчизняній економіці.

Вклад основного матеріалу дослідження.

Обмеженість ресурсів зумовлює необхідність їх ефективного використання. Одним зі способів такої діяльності є ресурсозбереження. Під ресурсозбереженням варто розуміти діяльність, яка пов'язана з економією будь-яких видів ресурсів, тобто ресурсозбереження визначається конкретними формами прояву: матеріало-, земле-, трудо-, енергозбереженням та іншими ресурсами. Під економією ресурсів можна розуміти раціональне, комплексне використання та ощадливе споживання всіх видів ресурсів виходячи з наявного рівня розвитку техніки і технології за одночасного зниження впливу на навколишнє середовище.

Згідно з Державним стандартом України (ДСТУ 3051-95), ресурсозбереження – це діяльність (організаційна, економічна, технічна, наукова, практична, інформаційна), методи, процеси, комплекс організаційно-технічних засобів, що супроводжують усі стадії життєвого циклу обкатів і спрямованих на раціональне використання та економне витрачання ресурсів [1].

Залежно від видів ресурсів, що зберігаються, ресурсозбереження поділяється на: матеріалозбереження; водозбереження; енергозбереження; працевзбереження та фондозбереження (збереження матеріально-технічної бази виробництва).

За змістом процесів, що відбуваються, ресурсозбереження можна розглядати у таких напрямках, як:

✓ раціональне ресурсозбереження – досягнення максимальної ефективності використання ресурсів в економіці за наявного рівня розвитку техніки і технології з одночасним зниженням впливу на навколишнє середовище;

✓ ефективне ресурсозбереження – це ефективне перетворення ресурсів на кінцеву продукцію;

✓ економія ресурсів – це пряме скорочення обсягу витрат ресурсів на одиницю виробленої продукції (пряма економія); раціоналізація розміщення та зберігання виробничих і товарних запасів (непряма економія).

Результатом ресурсозбереження є підвищення соціальної, екологічної та економічної ефективності виробництва. Показники ресурсозбереження подано в табл. 1.

У розвинених країнах світу ресурсозбереження є основним складником стратегічних планів розвитку на різних рівнях господарювання. Україна як невід'ємний складник світової економіки поступово також спрямовує власні зусилля на ресурсозберігаючі заходи. Основними з них є:

✓ комплексне й збалансоване споживання мінерально-сировинних і паливних ресурсів;

✓ широке використання у галузях переробної промисловості вторинної сировини, впровадження безвідходних технологій, інноваційних підходів до використання ресурсів та сировини, ресурсозберігаючої техніки і технології;

✓ стабілізація земельного фонду, відновлення родючості земель, рекультивация відпрацьованих кар'єрів тощо;

✓ активне лісовідновлення, підтримання кисневої та сировинної продуктивності лісів, ефективне регулювання лісокористування;

✓ збереження рекреаційних ресурсів під час розміщення нових промислових об'єктів.

Основними заходами ресурсозбереження та раціонального використання природних ресурсів в економіці України є такі:

1. *Запровадження політики раціонального використання виробничих ресурсів.* Ресурсозберігаюча політика може здійснюватися за кількома напрямками.

Перший напрям пов'язаний із підвищенням науково-технічного рівня і може включати такі заходи:

- створення наукоємної продукції;
- підвищення якості сировини і матеріалів;
- упровадження нової техніки і технології на основі досягнень науково-технічного прогресу;
- впровадження ресурсозберігаючої технології;
- підвищення якості, надійності і довговічності конструкції в рамках її життєвого циклу;
- впровадження нових видів матеріалів, у тому числі сучасних замінників;
- скорочення витрат і відходів виробництва;
- використання сировини і матеріалів економічних сортів, марок, розмірів;
- удосконалення якості оснащення і пристроїв;
- вибір вихідних матеріалів за розмірами, що наближуються до розмірів і форми готових деталей;
- використання раціональних витрат матеріалів на ділянках і вибір найбільш раціональних форм замовлення;
- підвищення рівня спеціалізації виробництва під час виготовлення деталей масового використання;
- підвищення потужності, продуктивності та експлуатаційної надійності;
- зменшення маси і габаритів на одиницю технічного параметра потужності, продуктивності;
- встановлення оптимальних запасів міцності деталей та вузлів за рахунок удосконалення методів інженерних розрахунків під час конструювання;
- підвищення технічних вимог до випробувань і здачі продукції.

Другий напрям, що можна визначити як удосконалення організації і керування, передбачає такі заходи:

- оптимізацію господарських зв'язків і закупівель;
- активізацію товаропереробної мережі, підвищення умов збереження і транспортування матеріальних ресурсів;

Таблиця 1

Система показників ресурсозбереження

Група показників	Показники
Соціальні	<ul style="list-style-type: none"> • тривалість життя; • рівень захворюваності населення; • забезпеченість житлом; • умови праці громадян; • доступність громадян до освіти, системи охорони здоров'я, участі в управлінні суспільством
Екологічні	<ul style="list-style-type: none"> • викиди шкідливих речовин; • обсяги споживання чистої води; • частка розораних земель; • розвиток сільських районів; • обсяги похованих шкідливих відходів; • обсяги площ озеленення в містах
Економічні	<ul style="list-style-type: none"> • обсяги споживання благ; • обсяги заощаджень та інвестицій у розрахунку на душу населення внаслідок ресурсозбереження; • капітальні вкладення в ресурсозберігаючу діяльність; • обсяги фінансування ресурсозберігаючих заходів; • зниження витрат на створення територіальної інфраструктури внаслідок ресурсозбереження; • зростання податкових надходжень до територіального бюджету під час реалізації ресурсозберігаючих заходів

- оптимізацію обсягу і структурного співвідношення виробничих і товарних запасів;
- скорочення витрат під час транспортування і зберігання продукції;
- планування та управління запасами на конкурентоспроможному рівні;
- поліпшення нормування, регламентації, використання матеріальних ресурсів;
- встановлення зовнішньоекономічних зв'язків – міжнародна виробничо-комерційна кооперація, реалізація ноу-хау і вихід на зовнішні ринки;
- впровадження прогресивних засобів, тари, пакування і транспортування;
- вдосконалення комп'ютеризації управління матеріальними ресурсами;
- оперативне маневрування матеріальними ресурсами й упровадження в обіг понаднормативних запасів;
- вдосконалення аналізу використання матеріальних ресурсів.

Третій напрям може включати соціальні заходи, зокрема:

- підвищення кваліфікації персоналу;
- відбір технічного, фінансового, керівного і комерційного персоналу на конкурсній основі з використанням професійного тестування й урахуванням конкретних вимог підприємства;
- поліпшення умов праці;
- вдосконалення контролю і стимулювання раціонального використання матеріальних ресурсів; розвиток зв'язків із громадськістю.

Четвертий напрям передбачає використання вторинних матеріальних ресурсів і може включати такі заходи, як:

- комплексне застосування сировини і матеріалів;
- використання безвідходних та екологічно чистих технологічних процесів;
- регенерація відпрацьованих виробів;
- збір, заготівля і переробка відходів виробництва і споживання; вдосконалення організації та планування збирання й використання вторинної сировини.

П'ятий напрям можна охарактеризувати як раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів. Він може включати такі заходи:

- впровадження енергозберігаючих техніки і технології;
- використання менш енергоємної технології;
- застосування процесів із меншими питомими витратами палива і енергії;
- заміна застарілого енергоємного обладнання;
- використання відробленого і відведеного тепла [2, с. 271–273].

2. *Удосконалення управління відходами.* Поводження з твердими відходами та переробка їх на вторинну сировину є актуальною проблемою не тільки для України, а й для багатьох провідних країн світу.

Для України доцільним є використання міжнародного досвіду поводження з відходами. Так, загальноприйнятими шляхами поводження з твердими відходами, які використовують у країнах світу, є:

- полігонне поховання (для запобігання шкідливому впливу на довкілля);
- знищення твердих відходів шляхом їх спалювання;
- очищення твердих відходів від шкідливих компонентів та їх утилізація для добування ресурсоцінних компонентів.

Окрім зазначених методів, для захисту навколишнього середовища та ресурсозбереження більшість розвинених європейських країн досить ефективно впроваджує сучасні технології переробки та утилізації твердих відходів, а деякі з них навіть планують найближчим часом повністю припинити захоронення твердих відходів на полігонах [3].

Світовий досвід поводження з відходами пропонує безліч варіантів вирішення питання щодо їх раціонального використання, тож Україні слід лише вибрати найбільш прийнятний метод з огляду на внутрішні умови розвитку економіки країни. На нашу думку, особливо цікавою для України є можливість використання відходів як вторинної сировини для енергетичного комплексу країни, а також у межах промислової кооперації. Таке залучення відходів може призвести до позитивних зрушень як у соціально-економічній сфері (належне використання відходів скоротить витрати на їх утилізацію, а використання для потреб енергетики суттєво скоротить тарифи на електроенергію), так і, що також важливо з огляду на сучасну екологічну ситуацію, в екологічній. Окрім того, раціональне використання відходів обов'язково призводить до ресурсозбереження, адже скорочення ресурсів, як і зростання кількості відходів, відбувається постійно, тож необхідно лише встановити правильний зв'язок між цими процесами [4, с. 264].

Позитивний результат у вирішенні цього питання мають ті країни, які істотно змінили свою державну політику в цій сфері, концентруючи увагу на вторинному використанні відходів у процесі виробництва. Найчастіше у світовій практиці управління відходами використовують концепцію 3R (Reduce, reuse, recycle) – мінімізація виникнення відходів, їх вторинне використання та повернення до процесу виробництва (найчастіше як вторинної сировини). Для реалізації концепції 3R державна політика управління відходами в Україні повинна базуватися на таких принципах:

1) прийняття відповідальності: розподіл відповідальності за погіршення навколишнього середовища, здоров'я, безпечного сліду після продукту чи матеріалу в ланцюгу «виробництво – пропозиція – споживання»;

2) розвинений ринок: ефективний та дієвий ринок, що працює для відходів та відновлюваних

ресурсів із локальними технологіями та інноваціями, необхідними на міжнародному рівні;

3) підтримання стабільності: зменшення відходів та поліпшення їх використання для отримання більш широких екологічних, соціальних та економічних вигід;

4) скорочення небезпеки та ризику: зниження потенційно небезпечного вмісту відходів із послідовною, безпечною та підзвітною їх утилізацією;

5) пристосування рішень: підвищення здатності управління відходами, відновлення та вторинного використання у регіонах;

6) надання даних: доступ осіб, що приймають рішення, до значних, точних та актуальних даних щодо національних відходів та відновлюваних ресурсів, а також інформації для оцінки прогресу та освіти, формування поведінки та вибору громади.

В Україні для підвищення ефективності державної політики управління відходами, зокрема в напрямі поводження з відходами як ресурсами, необхідно виконати низку завдань. По-перше, започаткувати на державному рівні культуру поводження з відходами. Так, якщо кількість свідомого населення, яке сумлінно сортує сміття, зростатиме, то зростатиме й кількість відходів, яка буде готовою для подальшої переробки, що спрощуватиме процедуру наступного етапу управління ними. По-друге, організувати діяльність спеціалізованих компаній на національному рівні, а також створити окрему систему підприємств, які б обслуговували населення, тобто система має стати дворівневою. По-третє, детально проаналізувати, чи є наведена концепція управління відходами оптимальною або існує необхідність її корегування. По-четверте, не лише затвердити концепцію, а й скласти та затвердити саму загальнодержавну програму поводження з відходами на 2013–2020 рр. По-п'яте, з огляду на позитивний та негативний досвід інших країн, зробити висновки щодо можливості застосування їхнього досвіду або певної його частини у сучасних реаліях нашої країни.

Сьогодні в Україні політика управління відходами є малоефективною, основною причиною цього є

нехтування можливістю використання відходів як ресурсів у процесі вторинного виробництва, незважаючи на зниження обсягів ресурсів, що не відтворюються, та щорічне зростання обсягів виникнення відходів. У багатьох країнах світу політику управління відходами було скориговано в напрямі їх використання як вторинних ресурсів, застосовуючи концепцію 3R (Reduce, reuse, recycle) [5].

Серед найважливіших методів для підвищення ефективності політики управління відходами в Україні є введення в дію програми, яка б забезпечила належне сортування відходів на рівні звичайних споживачів, а також зниження кількості відходів, які захоронюють чи спалюють, шляхом подальшого їх залучення до вторинного процесу виробництва [6, с. 259].

3. *Запровадження всебічної екологізації.* Екологізація – це процес неухильного і послідовного впровадження систем технологічних, управлінських, юридичних та інших рішень, які дають змогу підвищувати ефективність використання природних ресурсів та умов поряд із поліпшенням або хоча б збереженням якості довкілля. Крім того, це поширення екологічних принципів та підходів на всі сфери життєдіяльності людського суспільства: культуру, науку, виробництво та соціальні явища. Передусім це стосується запровадження екологічної освіти та виховання для формування екологічно свідомого ставлення до навколишнього природного середовища, встановлення гармонійних зв'язків між природою та антропогенною діяльністю [7, с. 125].

Виходячи з результатів аналізу та узагальнюючи дані, викладені в наукових публікаціях, можна визначити основні напрями екологізації найбільш екологічно небезпечних галузей економіки (табл. 2).

У результаті проведеного дослідження та узагальнення наукових публікацій із питань екологізації економіки можна виокремити такі напрями її здійснення в Україні:

– екологізація виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування, вдоскона-

Таблиця 2

Основні екологічно спрямовані заходи в окремих галузях економіки України [2, с. 268]

Зміст заходів	Галузі
Комплексна структурна перебудова галузі на екологоорієнтованих критеріях	Металургійна, хімічна та нафтохімічна
Підвищення використання сировини та енергетичних ресурсів до світового рівня	Металургійна, хімічна та нафтохімічна, вугільна
Впровадження екологічно раціональних технологій видобутку сировини	Нафтогазова та нафтопереробна, вугільна
Впровадження маловідходних ресурсозберігаючих технологій	Металургійна, хімічна та нафтохімічна, машинобудівна, вугільна, будівельна, тепла енергетика
Впровадження високоефективних систем очищення	Хімічна та нафтохімічна, нафтогазова та нафтопереробна, вугільна, тепла енергетика
Зменшення аварійних ситуацій та їх запобігання	Хімічна, та нафтохімічна
Впровадження ефективних технологій переробки відходів	Нафтогазова та нафтопереробна, тепла енергетика

лення структури екологічно небезпечних галузей з урахуванням екологічних критеріїв, розширення та впровадження у виробництво маловідходних ресурсозберігаючих технологій, високоєфективних систем очищення та переробки відходів. Це забезпечить скорочення викидів забруднюючих речовин у довкілля та підвищення ефективності використання природних ресурсів;

– екологізація інвестиційної діяльності, тобто перетворення інвестиційного менеджменту в механізм зниження екологічних ризиків у результаті врахування екологічних вимог на всіх етапах інвестиційного планування;

– екологізація маркетингової діяльності, яка передбачає врахування екологічних критеріїв на кожній стадії життєвого циклу продукції для підвищення її екологічної безпеки;

– екологізація управлінської діяльності, крім удосконалення адміністративних, організаційних, інформаційних та інституційних форм управління, вимагає формування у фахівців екологічного мислення, екологічної свідомості і, як результат, екологічної поведінки. Звідси – необхідність переорієнтації підготовки спеціалістів у напрямі екологізації. Тобто постає питання екологізації освіти, що само по собі є багатогранною проблемою, яка потребує поглибленого наукового опрацювання та розроблення шляхів практичної реалізації [8, с. 44].

Висновки з проведеного дослідження. Отже, основними заходами ресурсозбереження у вітчизняній економіці є: запровадження політики раціонального використання виробничих ресурсів; удосконалення управління відходами та запровадження всебічної екологізації. Саме названі заходи здатні забезпечити підвищення ефективності використання природно-ресурсного потенціалу України.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ресурсозбереження. Основні положення : ДСТУ 3051-95 (ГОСТ 30166-95). Чинний від 1997.01.01. К.: Держстандарт України, 1996. 15 с.
2. Кондратенко Н.О., Тарадай В.Н. Механізми підвищення ефективності ресурсозбереження у регіональних економічних системах. Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Економічна». 2011. № 970. Вип. 81. С. 266–273. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhE_2011_970_61.
3. Рециклінг – єдиний цивілізований шлях поводження з твердими побутовими відходами. URL: http://eco-invest.org.ua/ua/smi_about/eco-invest.htm#UaDGp5y0PLp.
4. Приварникова І.Ю., Литвиненко Ю.І. Переробка та використання відходів як шлях до ресурсозбереження. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2013. № 4(1). С. 260–266. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2013_4\(1\)_48](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2013_4(1)_48).
5. Сторожук Т.М. Облікова політика підприємства щодо відходів. Облік і фінанси АПК. 2009.

№ 1. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/oif_apk/2009_1/18_Storo.pdf.

6. Приварникова І.Ю., Литвиненко Ю.І. Удосконалення управління відходами на державному рівні задля ресурсозбереження. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2014. № 3(2). С. 255–259. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_3\(2\)_55](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_3(2)_55).

7. Іванова Т.В. Екологізація природокористування та політика ресурсозбереження в сучасних умовах. Економіка та держава. 2011. № 4. С. 123–125. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2011_4_37.

8. Біляк Т.О. Екологізація економічної діяльності як передумова забезпечення екологічної безпеки. Формування ринкових відносин в Україні. 2012. № 8. С. 41–44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2012_8_11.

REFERENCES:

1. Gosstandart of Ukraine. Resursozberezhennja. Osnovni polozhennja: DSTU 3051-95 (GhOST 30166-95) (1996) [Resource Saving. Substantive provisions]. K.: Derzhstandart Ukrainy, p. 15 (in Ukrainian).
2. Kondratenko N.O., Taradaj V.N. (2011) Mekhanizmy pidvyshhennja efektyvnosti resursozberezhennja u reghionalnykh ekonomichnykh systemakh [Mechanisms for increasing the efficiency of resource conservation in regional economic systems] Visnyk Kharkivskogho nacionaljnogho universytetu imeni V.N. Karazina, (electronic journal), vol. 81, no. 970, p. 226–273. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhE_2011_970_61 (accessed 20 July 2018).
3. Recyklingh – jedyjnyj cyvilizovanyj shljakh povodzhennja z tverdymy pobutovymy vidkhodamy [Recycling is the only civilized way to handle solid household waste]. Available at: http://eco-invest.org.ua/ua/smi_about/eco-invest.htm#UaDGp5y0PLp (accessed 10 July 2018).
4. Pryvarnykova I.Ju., Lytvynenko Ju.I. (2013) Pererobka ta vykorystannja vidkhodiv jak shljakh do resursozberezhennja [Recycling and using waste as a resource for resource conservation] Visnyk Khmeljnycjkogho nacionaljnogho universytetu. Ekonomichni nauky, (electronic journal), no. 4, p. 260–266. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2013_4\(1\)_48](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2013_4(1)_48) (accessed 20 July 2018).
5. Storozhuk T.M. (2009) Oblikova polityka pidpryjemstva shhodo vidkhodiv [Improvement of waste management at the state level for resource saving] Oblik i finansy APK, (electronic journal), no. 1. Available at: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/oif_apk/2009_1/18_Storo.pdf (accessed 19 July 2018).
6. Pryvarnykova I.Ju., Lytvynenko Ju.I. (2014) Udoskonalennja upravlinnja vidkhodamy na derzhavnomu rivni zadlja resursozberezhennja [Improvement of waste management at the state level for resource saving] Visnyk Khmeljnycjkogho nacionaljnogho universytetu. Ekonomichni nauky, (electronic journal), no. 3(2), p. 255–259. Available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_3\(2\)_55](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2014_3(2)_55) (accessed 18 July 2018).
7. Ivanova T.V. (2011) Ekologhizacija pryrodokorystuvannja ta polityka resursozberezhennja v suchasnykh umovakh [Environmentalization of nature management and resource conservation policies in modern

conditions]. *Ekonomika ta derzhava*, (electronic journal), no. 4, p. 123–125. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2011_4_37 (accessed 19 July 2018).

8. Biljak T.O. (2012) *Ekologhizacija ekonomichnoji dijalnosti jak peredumova zabezpechennja ekologhich-*

noji bezpeky [Environmentalization of economic activity as a prerequisite for ensuring environmental safety] *Formuvannja rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, (electronic journal), no. 8, p. 41–44. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2012_8_11 (accessed 21 July 2018).

Bila I.S.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Economic Theory
National Pedagogical Dragomanov University

Krasman N.V.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Senior Lecturer at Department of Economic Theory
National Pedagogical Dragomanov University

THE DEVELOPMENT OF RESOURCE SAVINGS IN UKRAINE

In the article, it is investigated that instability of economic processes, involvement in the process of production of an uncontrolled quantity of resources is one of the reasons for the deterioration of the state of the environment and human living conditions. Therefore, at the time of creating the preconditions for the transition to a new level of resource consumption, which involves the introduction of effective resources for resource conservation through the use of both market levers, and state regulation of the use of natural resources.

It has been determined that despite a large number of scientific works and significant achievements in the study of the theoretical fundamentals of resource conservation, systematic measures of resource conservation and rational use of natural resources in the domestic economy have not been identified, therefore, in this article we have attempted to systematize them.

It is revealed that resource conservation in the developed countries is the main component of strategic development plans at different levels of management. Ukraine, as an integral part of the world economy, gradually redirects its own efforts to resource-saving measures. The main ones are: integrated and balanced consumption of mineral raw materials and fuel resources; widespread use in the sectors of the processing industry of secondary raw materials introduction of non-waste technologies, innovative approaches to the use of resources and raw materials, resource-saving technology; stabilization of land fund, restoration of fertility of land, reclamation of spent quarries, etc.; active forest rehabilitation, maintenance of oxygen and raw material productivity of forests, effective forest management; preservation of recreational resources when placing new industrial objects, etc.

The following main measures of resource conservation and rational use of natural resources in the national economy are systematized: the introduction of the policy of rational use of productive resources, improvement of waste management, and the introduction of comprehensive ecologization.